

Miljøministeriet

J.nr. 2021-13459
Den 5. oktober 2021

Notat om dispensation til anvendelse af diquat

Dette notat er baseret på bidrag fra Miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsens bemærkninger refererer til afgørelsen vedr. dispensationen til nedvisning af kartofler med Reglone med aktivstoffet diquat i 2021. For så vidt angår vurderingen af hvilken fare manglende nedvisning udgør, og hvorvidt der findes rimelige alternativer til den ansøgte dispensation til nedvisning med diquat (Reglone), bygger afgørelsen på Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet, AGROs faglige vurdering, som er uddybet nedenfor.

Afgørelsen er truffet iht. Artikel 53 i plantebeskyttelsesmiddelforordningen 1107/2009, som angiver: ”1. Uanset artikel 28 kan en medlemsstat for en periode på 120 dage under særlige omstændigheder tillade, at plantebeskyttelsesmidler markedsføres med henblik på en begrænset, kontrolleret anvendelse, hvis det skønnes nødvendigt på grund af en fare, som ikke kan bekæmpes på nogen anden rimelig måde”.

Af afgørelsen fremgår følgende om Agros vurdering fsva. hvilken fare for afgrøden, der er tale om:

”Det er afgørende for kvaliteten af kartofler, der skal lagres, at knoldene afmodner ensartet og er skindfaste ved optagning. Det forudsætter, at væksten af kartoffeltoppen kan standses effektivt forud for optagning uden efterfølgende genvækst. Det er vigtigt, at både blade, stængler og udløbere er nedvisnet ved høst. Skindfasthed er nødvendig for bl.a. at undgå skader under optagning, som kan resultere i infektioner med svampe og bakterier, der betyder, at kartoflerne rådner under lagring. For læggekartoflernes vedkommende er virusinfektioner via bladlus i marker, som er utilstrækkeligt nedvisnet, en stor risiko, som kan medføre, at læggekartofler ikke kan certificeres. Anvendes kartoflerne som læggekartofler i egen produktion, som er almindeligt hos producenterne af stivelseskartofler, vil inficerede knolde give et lavere udbytte med en lavere kvalitet i det efterfølgende år.”

I forhold til hvorvidt der er tale om rimelige alternativer fremgår følgende vedr. Miljøstyrelsens overordnede vurdering af afgørelsen:

”Det fremgår af EU-vejledningen om art. 53 dispensationer, at der som led i vurderingen af hvorvidt der findes rimelige alternativer kan lægges vægt på, hvad konsekvenserne (økonomisk og samfundsmæssigt) vil være ved ikke at give en dispensation. Det drejer sig her om økonomiske skadevirkninger, f.eks. tab af udbytte, ved ikke at have et pesticid til rådighed. Det fremgår endvidere at det kan være nødvendigt midlertidigt at fortsætte anvendelsen, af det ikke-godkendte aktivstof hvis det socio-agronomiske system ikke kunne ændres inden for den tid, der er gået, siden den første dispensation blev givet. Heraf udledes, at det kan være nødvendigt at give dispensationen, fordi de

økonomiske konsekvenser for et erhverv ved at måtte undvære det ansøgte middel ellers vil være for alvorlige.

Miljøstyrelsen bemærker i denne sammenhæng, at TopGun først i maj 2021 er blevet godkendt til nedvisning af de tidlige vækststadier.

AGRO vurderer, at de ikke-kemiske metoder pt. ikke er et alternativ til kemisk nedvisning i konventionel kartoffelproduktion. Ift. kemiske alternativer vurderer AGRO at TopGun Finalsan Koncentrat med undtagelse af visse marker med læggekartofler effektmæssigt er et alternativ til Reglone. AGRO vurderer samtidig, at TopGun Finalsan Koncentrat ud fra en økonomisk og praktisk synsvinkel, ikke aktuelt udgør et alternativ.

Miljøstyrelsen vurderer på denne baggrund:

- At der for erhvervet er væsentlige logistiske og opbevaringsmæssige udfordringer forbundet med at anvende TopGun Finalsan Koncentrat, som skal løses før midlet i praksis kan tages i anvendelse. Miljøstyrelsen lægger dertil vægt på, at den udvidede anvendelse af TopGun Finalsan Koncentrat til nedvisning af de tidlige vækststadier blev godkendt i maj 2021, hvorfor erhvervet ikke har haft en rimelig omstillingstid ift. at anvende midlet.
- At der ifølge AGRO er tale om en merudgift i størrelsesordenen fra 7000 – 13.500 kr/ha ved kun at anvende TopGun Finalsan Koncentrat. Miljøstyrelsen vurderer, at merudgiften svarer til 46 %-90 % af dækningsbidraget for læggekartofler, som vil betyde alvorlige økonomisk konsekvenser for erhvervet.

Miljøstyrelsen vurderer derfor samlet ikke, at TopGun Finalsan Koncentrat på nuværende tidspunkt er et rimeligt alternativ og at betingelserne for at give dispensation til den søgte anvendelser derfor er opfyldt fsva. alternativer.

Miljøstyrelsen vurderer og lægger endvidere til grund for afgørelsen, at anvendelsen af Reglone til nedvisning af kartofler ikke udgør en risiko for sundhed eller miljø, herunder grundvand, hvis de fastsatte vilkår overholdes.”

I afgørelsen er der fastsat følgende vilkår:

Krav til markedsføring og salg:

Syngenta må maksimalt markedsføre 35.000 L Reglone (reg. nr. 1-277) i Danmark i perioden for dispensationen og skal senest d. 15. oktober 2021 indberette salg til Miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsen vurderer, at der i forbindelse med anvendelse af Reglone kan være et incitament til at indkøbe og anvende en større mængde af Reglone end de 2 x 0,8 L pr. hektar, der ved dispensationen tillades til nedvisning af kartofler. En højere dosis vurderes at kunne udgøre en sundheds- og en miljømæssig risiko. Som en risikobegrænsende foranstaltning følger med dispensationen derfor et krav om, at SEGES skal sikre, at der til den enkelte avler maksimalt må sælges et kvantum svarende til de godkendte doseringer.

SEGES skal på anmodning fra Miljøstyrelsen fremsende information vedr. mængden af Reglone (reg. nr. 1-277), der er solgt til de enkelte avlere (identificeret ved CVR-nummer) og antallet af hektar med de relevante afgrødekoder jf. Fællesskema.

Krav til dokumentation for anvendelsen og afrapportering:

Der fastsættes endvidere krav om, at jordbruger skal føre journal over anvendelsen af Reglone (reg. nr. 1-277), hvoraf følgende skal fremgå:

- Sprøjtet areal i hektar (Ha) i hvilken afgrødekoder der er tale om
- Doseringen af Reglone og udbragt vandmængde/ha
- Bufferzoner til vandmiljø og § 3 områder
- Bufferzone til veje, boliger, institutioner og offentlige arealer
- Anvendte afdriftsreducerende dyser (min. 50%)

Miljøstyrelsen vedlægger en skabelon for journalen, som det påhviler SEGES/L&F at distribuere og sikre, at brugerne udfylder. Oplysningerne skal være tilgængelige sammen med sprøjtejournalen.

Krav til risikobegrænsende foranstaltninger:

Reglone (reg. nr. 1-277) må kun anvendes til nedvisning af lagerkartofler i BBCH 48-89 (kartofler som har nået den ønskede størrelse, men som stadig er i grøn vækst) med en maksimal dosering på 2 x 0,8 L/ha

- Ved sprøjtning i kartofler må der maksimalt anvendes 90 L vand/ha.
- Brugere skal anvende handsker, arbejdstøj og ansigtsbeskyttelse/visir ved blanding og påfyldning. Ved udsprøjtning skal brugerne anvende handsker, arbejdstøj og sidde i lukket førerkabine med kulfilter.
- Ved håndtering af behandlede planter efter sprøjtning skal der anvendes arbejdstøj.
- Må ikke anvendes nærmere end 20 meter fra veje, boliger, institutioner og offentlige arealer for at beskytte beboere og forbipasserende. Samtidig skal afdriftsreducerende udstyr med minimum 50 % afdriftsreduktion anvendes ved udbringning.
- Må ikke anvendes nærmere end 30 meter fra vandmiljøet (vandløb, søer mv.) for at beskytte organismer, der lever i vand.
- Må ikke anvendes nærmere end 5 meter fra § 3-områder for at beskytte leddyr og terrestriske planter.

Af afgørelsen fremgår endvidere følgende uddybende afsnit vedr. AGROs faglige vurdering af alternativer (AGROs fulde vurdering fremgår af bilag med alle vurderinger):

Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet, AGROs vurdering af alternativer:

AGRO har den 7. juni 2021 bl.a. vurderet, at

”Det er afgørende for kvaliteten af kartofler, der skal lagres, at knoldene afmodner ensartet og er skindfaste ved optagning. Det forudsætter, at væksten af kartoffeltoppen kan standses effektivt forud for optagning uden efterfølgende genvækst. Det er vigtigt, at både blade, stængler og udløbere er nedvisnet ved høst. Skindfasthed er nødvendig for bl.a. at undgå skader under optagning, som kan resultere i infektioner med svampe og bakterier, der betyder, at kartoflerne rådner under lagring. For læggekartoflernes vedkommende er virusinfektioner via bladlus i marker, som er utilstrækkeligt nedvisnet, en stor risiko, som kan medføre, at læggekartofler ikke kan certificeres. Anvendes kartoflerne som læggekartofler i egen produktion, som er almindeligt hos producenterne af stivelseskartofler, vil inficerede knolde give et lavere udbytte med en lavere kvalitet i det efterfølgende år.”

”Ansøgningen om dispensation til Reglone skal derfor ses i sammenhæng med Gozai ansøgningen. Den ansøgte dosering på 2 x 0,9 L/ha Reglone vil i langt de fleste tilfælde skulle følges op med en eller to sprøjtninger med Gozai for at opnå tilfredsstillende nedvisning.”

Ift. alternativer angiver AGRO:

”Efter EU-forbuddet mod anvendelse af diquat i 2019 er TopGun Finalsan Koncentrat indeholdende pelargonsyre det eneste godkendte kemiske nedvisningsmiddel i Danmark. Produktet forventes fremadrettet at ville være godkendt til nedvisning af kartofler i BBCH stadie 81-95. I praksis vurderes det at betyde, at hovedparten af kartoffelarealet - måske med undtagelse af visse læggekartoffelmarker vil kunne nedvisnes med TopGun Finalsan Koncentrat. Produktet er godkendt i en dosering på 150 L/ha, som skal opblandes i 450 L vand/ha, dvs. en samlet væskemængde på 600 L/ha. I de fleste marker vil behandlingen skulle gentages for at opnå en tilfredsstillende nedvisning, dvs. et samlet forbrug af produkt på 300 L/ha, hvilket er mange gange højere end for andre pesticider, som typisk anvendes i doseringer på max. 4-5 L/ha.”

”Erfaringerne fra tidligere år har vist, at anvendt alene er effekten af Gozai ofte utilstrækkelig. Det blev bekræftet i 30 markdemonstrationer finansieret af Miljøstyrelsen, som blev udført i 2020. Anvendelse af 2 x 0,8 L/ha Gozai, som der er igen i år er ansøgt om dispensation til af SEGES, resulterede i meget varierende nedvisning af både blade og stængler. Blev Gozai kombineret med aftopning forud for sprøjtningen var effekten mindre varierende, men der blev ikke i alle tilfælde opnået fuld effekt på stænglerne. Tilsvarende effekter blev observeret, hvis anvendelse af Gozai blev kombineret med en forudgående sprøjtning med 150 L/ha TopGun Finalsan Koncentrat. Fire forsøg udført ved SEGES, der er publiceret i Oversigten over Landsforsøgene 2020, viste, at anvendelse af 0,75 L/ha Reglone forud for Gozai øgede nedvisningseffekten og reducerede genvæksten markant.”

”I 2021 ansøger SEGES om anvendelse af 2 x 0,9 L/ha Reglone, som vil skulle følges op af sprøjtning med Gozai. Begrundelsen for den højere dosering i år er at sikre, at kartofler til lager også vil kunne nedvisnes tilfredsstillende under mindre gunstige forhold, end de der var fremherskende i 2020. Især væksten i kartoflerne på nedvisningstidspunktet betyder noget for effekten af Reglone. Er kartoflerne i kraftig vækst, hvilket f.eks. er tilfældet i de fleste læggekartoffelmarker, er de sværere at nedvisne. Gunstige klimaforhold for Reglone er høj luftfugtighed omkring sprøjtetidspunktet og klart vejr med høj lysindstråling, som sikrer en hurtig effekt og forhindrer transport ned i knoldene. Risikoen for transport til knoldene stiger, når planterne er tørkestressede, men da størsteparten af kartoffelarealet kan vandes, kan denne risiko minimeres.”

Endvidere beskriver AGRO de mulige ikke-kemiske alternativer og vurderer, at:

”Fælles for de ikke-kemiske metoder er, at de kræver specialudstyr, som kun få landmænd har investeret i, og at kapaciteten er meget lav sammenlignet med kemisk nedvisning, hvilket specielt hos de større producenter gør det svært at gennemføre vækststandsningen rettidigt. Endvidere er erfaringsgrundlaget med flere af metoderne p.t. meget begrænset.”

AGRO konkluderer, ”at de ikke-kemiske metoder pt. ikke er et alternativ til kemisk nedvisning i konventionel kartoffelproduktion”.

Ift. økonomi og praktiske forhold angiver AGRO:

”Den nuværende pris på TopGun Finalsan Koncentrat er ca. 50 kr/L, dvs. en behandling med 2 x 150 L/ha TopGun Finalsan Koncentrat koster ca. 15.000 kr, hvilket skal sammenholdes med en pris på 2 x 0,9 L Reglone/ha på ca. 540 kr. og på Gozai på ca. 800 kr. dvs. i alt 1340 kr/ha.”

AGRO's beregninger af priserne for behandling af forskellige kombinationer er angivet i tabellen.

Behandling	Pris	Bemærkning
TopGun Finalsan Koncentrat	50 kr/L	Opbevaring af Topgun (flere 1000 l)
2 x 150 L/ha	15.000 kr/ha	Merudgift: 13.500 kr/ha

Behandling	Pris	Bemærkning
Reglone og Gozai 2 x 0,9 L/ha Reglone og 2 x 0,8 L/ha Gozai	540 kr/L og 800 kr/L 1.340 kr/ha	
Topgun og Gozai 1 x 150 L/ha TopGun og 2 x 0,8 L/ha Gozai	50 kr/L og 800 kr/L 8.300 kr/ha	Opbevaring af Topgun (flere 1000 l) Merudgift: 7000 kr/ha

Disse priser skal sammenlignes med dækningsbidragene for dyrkning af forskellige typer kartoffelafgrøder, hvorom AGRO angiver følgende på baggrund af SEGES' oplysninger vedr. 2020 priser:

Afgrøde	Dækningsbidrag	Bemærkning
Spisekartofler	1.241 kr/ha	Lav pris pga. konkurrence med udenlandske kartofler
Læggekartofler	15.158 kr/ha	Varierende pga markedet og kvalitet
Stivelseskartofler	9.467 kr/ha	Faldende pga faldende stivelsespriser

AGRO konkluderer, at:

”En merudgift i størrelsesordenen 7000 – 13.500 kr/ha, som vil være konsekvensen af at anvende TopGun Finalsan Koncentrat som alternativ til Reglone, vil gøre en stor del af kartoffelavlens urentabel”.

Og

”En anden udfordring med TopGun Finalsan Koncentrat er rent praktisk. Hos mange kartoffelavlere vil der være tale om mange tusind liter produkt, der vil skulle opbevares under de forhold, som lovgivningen foreskriver for pesticider.”